LAVDATIO
BERNARDINI STEPHONII
SOCIETATIS IESV
AD S. P. Q. R.
Habita in funere FLAMINII DELPHINII Ferrarienſium. Equitum Magiſtri.

ROMAE, Apud Aloiſium Zannettum. MDCVI.
SVPERIORVM PERMISSV.

S. P. Q. R.

MARIVS CELSVS S. P.

NE Flaminij Delphinij, auũculi mei nomen, quod ex funebri laudatione Bernardini Stephonij beneficio in omniũ memoria ſermonibuſq; viuit ingenti bonorum mœrore propediem interiret, cõſulendum videlicet publica typorum teſtificatione illi monumentum fuit: vnde æternam tanto viro famæ celebritatem doctiſsimi cuiuſque conſenſio pollicetur. Incurram (ſat ſcio) in aliquam ſcriptoris indignationem, qui vel ſurreptam, vel extortam orationem ipſo inuito euulgauerim; ſed Flaminij gloriam, vel cum iſto Bernardini incõmodo tanto cumulo non augere nefas putaui; quando cum homine ſuauiſsimo, ac mitiorum præſertim Muſarum alumno redire in gratiam non erit (vt arbitror) perdifficile. Ille quidem tum ad ſuam, tum ad illorum immortalitatem natus, quos ſemel ſuis inſerendos ſcriptis iudica-

uit, vbi de me expoſtulare volet cũ amicis verebitur (credo) ne in hac ſui nominis obſcuritate quã, tantopere amplectitur, Flaminij clariſſimi Ducis, bellicæ laudis, atque adeo Romæ ipſius obſcuritatem amare videatur. Quod ſi adhuc animo erit ſubinfenſo, antiquo huius ciuitatis iure prouocabo ad vos, quorum vt dignitati ſtudere͂: dedi operam, vt virtutes, quas honeſtiſsimo funere in Capitolio decorandas cenſuiſtis, in Illuſtri ſcriptoris egregij monumento, poſteritas, propoſitas haberet ad imitandum. Valete.

LAVDATIO.

OMnium cuiuſcumque ordinis hominum, quos è numero viuorũ præclarum aliquod Reipublicæ munus obeuntes, ſera, cita, mors abſtulit: nemini, Quirites, neque lubentius, quàm amico: neque liberalius, quàm bellatori: neq; iuſtius, quàm Romano grati doloris hæc acerba ſolatia impendi decet. Nam & eorum, quibus cum iucundiſſimè viximus, in egerendo deſiderij mærore ſenſum ipſum humanitatis, quamuis aſperum, atque intractabilem, lacrimis exulcerare ſuperſtiti iucundiſſimum eſt: & iucũditatis extinctæ memoriam immortalem iuſta luctuoſæ beneuolentiæ ſignificatione proſequi glorioſum. Ijs vero qui Reipublicæ cauſſa procul ab domo bellicæ gloriæ cupiditate prouecti patriæ fructu, ciuium commodis, ſuorum conuictu optatiſſimo carere: caput obiectare periculis: vitam naturæ debitam virtuti reddere maluerunt: ecquod, obſecro, tàm infinitũ gratiarum genus excogitari poteſt: quod aut impiè negatum velis, quibus omnia tam piè debeas: aut parcè redditum, quod ſatis abundè perſoluere, neque pro illorum meritis, neque ex tua dignitate poſſis? At Romanum hominem, vt hunc Flaminium fortiſſimum virum, & ipſum cum primis nobilẽ, & cum pleraque nominis nobilitate permultis, ijſque honeſtiſſimis coniugiorum affinitatibus, ac propinquitatibus mixtum, in tanta rerum vrbanarum affluentia natum, atque innutritum: qui nihilo ſecius maiorum ſuorum aſſidua recordatione ſtimulatus ad omnẽ laudem animo capeſſat: manu ſuſtineat omnium commune pa-

ne patrocinium nationum: qui publicum humani generis Aſylum, æternam hanc in principe gentium Vrbe ſanctitatis Arcem, & regium Vaticani faſtigij principatum, vbi res ita poſtulet, interpoſitu corporis, atq; ancipiti ſui capitis dimicatione propugnet: huius inquam pectoris Romanum hominem omnium gentium ſaluti natum, hunc vt ita dixerim alumnum, & cuſtodem publicæ quietis nunquam in communi cauſſa ſpiritum profundere dubitantem, ſi quis ex humanis ereptum hac veſtra teſtificatione publicæ beneuolentiæ, atque hoc ciuilium exequiarum honore, ſine magno ingrati animi ſcelere, ſine vera reprehenſione ſapientum, ſine iuſtiſſimo bonorum odio, ſine reliquorum hominum inſanabili offenſione fraudari poſſe dixerit: is nullum habet ſenſum humanitatis Quirites. Periclē ſcribit Tucydides Oratorem magis aliquanto ſapientum litteris armatum, quam bellicæ virtutis opibus inſtructum Imperatorem, in ea laudatione, quam is ſummum Magiſtratum gerens ad ſepulchra militum more maiorum in ſuburbanis Athenienſium parentalibus habuit; antequam ad cauſſæ caput adcederet, accuratè deſcripſiſſe iuſtiſſimæ reipublicæ formam: tum fructum honeſtiſſimæ pacis: tum vberrima legum, & Iuſtitiæ commoda commemoraſſe: quibus, vt erat diſertiſſimus, luculenter explicatis, addidiſſe poſtremo militū illorum magnifica præconia virtutis: vt diceret, quod ſuperſtites Athenienſes eſſent: quod beati, quod florētes, quod præter cæteras gentes ſapientiſſimi iucūdiſſimis iuſtitiæ commodis in altiſſima pace fruerētur: illorum ſine controuerſia iuuenum eſſe certiſſimum, ac maximum munus, nulla vnquam ingratæ poſteritatis reticentia obruendum: qui Ciuium otium, cruentò ſuo negotio: patriæ ſalutem ſua cæde texiſſent. Nec ſanè mi-

nè minus egregiè videtur apud latinum Homerum vltimus ille Romani nominis conditor:

„ *genus vnde latinum*
„ *Albanique patres, atque altæ menia Romæ:*

cæſos in acie Victores honore memoriæ proſecutus:

„ *Ite ait, egregias animas, quæ ſanguine nobis*
„ *Hanc patriam peperere ſuo: decorate ſupremis*
„ *Muneribus.*

Meritiſſimo profectò. ſed ſi nihil præterea ad ſupremũ iſtum muti cineris honorem adijcis: niſi quod potius eſt, addis ad tumulũ: vide ne nimis illiberaliter ijs gratiam retuliſſe videaris: qui liberaliſſimè tibi victoriæ fructum laborum ſuorũ diſcrimine, dignitatem nominis vulnerum dedecore, ſalutis diuturnitatem immaturæ mortis acerbitate pepererũt. Extincto corpori ſepulturam paras. Ergo deterioris in nobis partis ornamenta quæris: quæ præſtantior ſine munere præteritur. Immortalis animi naturaquiddam amplius pro ſua dignitate requirere videtur ex te: quod intermori non poſſit: quod obſeruari velit. Funeris apparatus, ſepulturæ conditio, ſepulcri conſtructa moles, teſteſq; temporum litteræ ſunt aliquid, non nego, Quirites. Sed nõ in iſto ſunt omnia. Nihil enim per Deum immortalẽ, nihil illi præterea virtuti reddendum eſt, quæ dulciſſimum vitæ ſpiritum repræſentare reipublicæ præclarũ ſibi, magnificum ſuis, glorioſum Patriæ, fructuoſum Ciuibus, quamuis luctuoſum omnibus iudicauit? paucas ne lacrimulas, quibus nihil areſcit citius, ex tuis oculis facilis illa vis vberrimi ſanguinis impetrabit: cuius infinitum beneficiũ nulla conſequentis ætatis obliuione delebitur? Tumulo ne condes illud exangue corpus: cuius in aduerſis vulneribus expreſſa monumenta cernis, & ſuæ virtutis, & dignitatis tuæ? eiuſne

cine-

cineres dumtaxat humi ſepultos eſſe patieris:qui ſi diutius viuere voluiſſet; ſuauiter ipſe non viueres? Quidlibet profectò congeras in ſupremum tãtæ virtutis ereptæ diem: Si rectè rem æſtimare volueris, infinitis partibus inferius eo eſſe reperies: quod in omnem æternitatem, vt quod aptius cum ſua dignitate conſentiat, æterna vis illa mentis tui capitis cuſtos, patriæ propugnatrix, æquitatis vindex, prodiga ſui ſanguinis iuſtiſſimè ex te repoſcet. Quid igitur illud eſt, quod illorum vitæ breuitatẽ digna memoris animi reſponſione compenſare videatur? Aliud alijs fortaſſe fuerit præſtabilius gratiarum genus. Equidem nullum aut honorificentius memoriæ munus, aut verius gratæ voluntatis officium à viuis exigere crediderim immortalia promerita mortuorum: præterquam ſi præclaras eorũ virtutes animo complexus colas apud te beneuolentia ſempiterna memoriam tuorum: quo ſimilitudinem in te præſtantiſſimæ mentis moribus effingas: & egregias illorum laudes cæteris ad exemplum in illuſtri monumento ponas. Hominis terrena pars terræ, ſumtu quo decet, communi lege mandetur. Animis immortalibus immortale ſepulchrum exſtruendum eſt. id non in marmore, non in ære ſumtuoſius, quàm in viuorum pectoribus, animiſque gratorum ciuium excidi poteſt. Vt quorum memoriam omnis terra complectitur: famam nulla concludit: eorum oſſa certis ſepulchri finibus terminentur: animi viua dignitas in mentibus poſterorum imitatione celebretur. Hanc memoriæ vitam voco: vbi ſuum cuique decus poſteritas rependit: quod in quoque pulcrum non celebrando magis, quam imitando. Nec ſeria carmina poetarum: nec honor æternus annalium verius: quam hæc impreſſa mentibus, expreſſa moribus beneuolentiæ prædicatio nominis

diutur-

diuturnitatem parit. Admiratio virtutis virtutem colit. Eadem prædicatione percrebreſcit: æmulatione propagatur. Quippe neceſſitas magnum imbecillitatis humanæ patrocinium abſolutam formam honeſtatis abiunctam à ſenſibus, ac tantum cogitatione depictā totam animo concoquere non poteſt: poſitam in exēplo poteſt. At enim cum omnes omnia fortibus debēt: tum ij maximè debent: qui ſe totos ad excolendum animum in ſapientiæ tranquillum otium, ac Religionis tutum negotium abdiderunt. Quippe quibus vt ſecuritatis ſuæ fructus conſtaret: virorum videlicet fortium trepidationibus exudandum fuit. Etenim neque ſedata ſtudia ſapientum inermes litteræ defendunt: vbi bella circumtonant: neque piorum ciuium ſanctitas in templis tuta verſatur: ſi patriæ muros hoſtium aries verberauit. Cætera meditamenta pacis nihil ſecurum tibi, nihil ſalutare tuis expedient: niſi præſto ſint manu promptiſſimi Iuuenes: qui ſuis corporibus obiectis protegant meditantem. Inſtat hoſtis ad fines: militibus excurrendum eſt: caſtris educta pubes ſalutem, dignitatem, tranquillitatem tuam in manu gerens prælio cum hoſte decernit: & communem cauſſam gladio perorat. Interea loci periculi tumultus ad te nihil pertinet: armatorum excubijs egregiè circumſeptus ad ſapientum exedras inter otioſos otioſe de quiete diſputas: & de bello, ſi Deo placet, oſcitaris ſedens. Enimuero fortium ciuium ille labor: ille ſudor: ille puluis: ille, ille ſæuorum iuuenum ſanguis, ſi verum fateri volumus, non hoſti, ſed tibi datur. Inde tuum in otio nimirum viget ingenium, magis fortaſſe bellatorum ſudoribus, quam doctorum ſermonibus irrigatum. Telorum ille volitantium fulgor aciem tuæ mentis exacuit. Illo clangore tubarum cra

Rhetorum, plecta Poetarum, voces diſciplinarum ſonant. Illo vecordi vociferantium militum conflictu noſtra cordata ſocordia eſt. Illo, illo concurrentium impetu efferato placidæ tacitæque ſapientum litteræ conquieſcunt. Niſi forte, quia nunquam in feſtis populationibus vaſtari Romanum agrum: equitumque, peditumque diſcurſu numquam latina peſſumdari prata conqueſti ſumus: quia dirutis Romanis arcibus omnia collucere flammis: omnia cæde miſceri, publica priuata, ſacra, profana promiſcuo flagitio, ſcelere, facinore, fœdari nunquam in publico, nunquam in priuato diſcrimine lamentati ſumus: idcirco minus adquietem domeſticam litteratorum pertinuiſſe dicimus commune beneficium peregre laborantium bellicoſorum. Nihil igitur diuina tua vis Flamini moderatiſſime ciuis, idemque fortiſsime bellator nobis erepte maturo tuæ gloriæ tempore, reipublicæ peracerbo, nihil ſalutares excubiæ virtutis tuæ, quam tacitè iamdudum, vtcumque deſcribit oratio mea: nihil iſta longinquæ militiæ laborioſa felicitas, & quacunque gradum faceres, albis quadrigis cum virtute circumuecta victoria contulit in commune præſidium omniū, in priuatum otium, ac commodum ſingulorum? cum te Pio V. Pont. Max. ſingulari conſilio, acerrimoque ingenio præditum adoleſcentem: & ſi quidem per Vrbanas artes ſtudia pacis agitare voluiſſes, ad omnia ſumma natum, primum ad nauale certamen, quod M. Antonio Columna Pontificio Duce, cuius præſtantiſsimi Ducis memoriam, quoad litteræ loquentur, nulla poſterorum obliterabit obliuio, feliciter certauimus ad Echinadas, abduxit à complexu Ciuiū propinquorumque diuulſum? ex quo deinde certamine maximum omnis memoriæ triumphū nobiliſsimi Ducis

cis in Romana mænia renouato maiorum exemplo per omnium ordinum acclamationes, atque plauſus inuectum, te nequaquam ignobilem in turba militem proſequentem occurrentium gratulatio ciuium cum optatiſsime recepiſſet, inque iucundiſsimo Patriæ gremio collocaſſet: hæc ipſa Romanæ Virginis hoſtilibus exuuijs opulenta ſedes: hæc perducta coloribus, auro, perlita laquearia, Victoriæque manubijs cælatæ trabes ſatis aperte teſtantur ingentem ducem ingentis certaminis præmium clariſsimum triumphum: te Tyronem primi ſtipendij pretiũ cum auctoramento virtutis infinitam auaritiam gloriæ reportaſſe. Ne tum quidem quicquam Reipublicæ profuiſti, cum eadem inuicta virtus te iuuenem incredili nominis cupiditate flagrantem; & vt arbitror ad immortalitatem ex recentis victoriæ ſenſu triumphalis Principis laudibus, quaſi facibus incitatum in Belgium ad diuturnum illud, atque anceps Hiſpanorum, atque Batauorum cõmune diſcrimen abſtraxit? Vbi Ioannis Auſtriaci Ductoris fortiſsimi, feliciſsimique primum auſpicio; deinde ductu clariſsimi Principis Alexandri Farneſij, qui veterum Imperatorum, & nomen adeptus, & gloriam aſſecutus maximam fortunam maiore virtute ſuperauit: cum ipſe voluntarius primo miles, mox equitum nobiliũ alæ præfectus quatuordecim ipſos annos in illo turbine domeſtici tumultus, atque in illa ſeditioſsimæ prouinciæ concuſsione poſuiſſes: miles inuictiſsimos Duces habuiſti ſemper ad prælium: quos ductor ad gloriam eras habiturus exemplum. Exinde cum te firmata iam ætate virum accurrentem ad publicum incendium armorum Germaniæ, Pannoniæq. diſſidijs excitatum, Othomanniciſque victorijs latiſsimè diffuſum, vltimis Italiæ viribus, an ruinis? reſtin-

guendum in mediam quaſi flammam immiſit formidoloſiſsimi belli: nihil nimia iſta tui ſanguinis liberalitas reipublicæ largita eſt? Nihil, quod in omni genere bellorum per tot annos exercitatus obſidionalīū, atque campeſtrium ad Germanorum fines, ad Italiæ limina Caſtrorum primo præfectus, Equitum deinde Magiſter, poſtremò totius Ductor exercitus, per id omne peregrinæ, ac ſæpe repetitæ militiæ tempus in hoſtico, non in tuo Romæ caput defenſione Germaniæ protexeris? nihil quod dignitatem Romani nominis amplificaueris? nihil quod latinæ virtutis memoriam diutina bellorum deſuetudine langueſcentem apud exteras gentes quatuor, & triginta ſtipendiorū exercitatione renouaris? Cum vero proximis hiſce Pannonicis, Illyricis, Germanicisque motibus Romani Pontificis auctoritate munitus, & copiarum Italiæ fidiſsima beneuolentia ſeptus Auſtriam, Iſtriam, Carintiam, Croatiam, Celticam, Daciam, Mœſiam, ad Caniſium, ad Comarim, ad Iauarinium, ad Iſtrigonium fortiter defenderes: hoſtium præſidia deijceres: Italiam barbaris intercluderes: belli latiſsimè ſparſi reliquias omnibus veſtigijs indagares: munitiſsimas arces reciperes: opulentiſsimas Vrbes aut propugnatas viribus obtineres: aut expugnatas victoribus aperires: libertatem in oppida: religionem in templa reduceres: nihil in cammune commodum afferebas? nihil agebas? cum hoſtium communium impetum non Italiæ ſolum, aut Germaniæ, ſed totius Europæ, atque adeo terrarum orbis vniuerſi ceruicibus imminentem continentibus tot annorum certaminibus, quantum in te fuit ſæpiſsimè depuleris, retardaris, oppreſſeris: nihil omnino reipublicæ contuliſti? Ego vero Quirites non ſolum veſtium hunc fortiſsimum bellatorem nihil in

hil in commune contuliſſe non dico: ſed etiam maxi-
mum omnium, ac fructuoſiſsimum munus detuliſſe
contendo. Quis enim adeo rerum omnium hebes iu-
dex eſt: quin infinitam Othomannici Tiranni cupidi-
tatem, deteſtandamque imperandi libidinem intelli-
gat? cuius inhumana crudelitas, ac facinoroſiſsima
cum inexpiabili totius humani generis odio coniun-
cta ſuperſtitio nefarium bellũ gentibus omnibus indi-
ctum: at Chriſtianæ Reipublicæ nominatim illatum,
annum iam prope milleſimum cum Romanorũ Impe-
ratore Chriſto Regũ Rege continenter gerit. An ille,
qui ſibi totius orbis terrarũ imperiũ dementiſſimè de-
ſtinatũ impudẽtiſsimè depoſcit: auidiſsime concupitũ
audaciſsima ſpe deuorauit: & magna iã ex parte fune-
ſtiſsimè decocto, quod reliquũ eſt ſceleſtiſsimo cona-
tu funditus exhaurire non dubitat: ſi, quod iã nimiũ
diu feliciter molitur, maritima Græciæ, Terreſtria
Germaniæ, Pannoniæq. clauſtra perrumperet: hæreret
in gradu ſcilicet? impetum ſuſtineret? victoriæ tempe-
raret? admiſſam in omne facinus, ac pronam in exitiũ
omnium libidinem cohiberet? felicitatis ſuæ fræna re-
præhenderet? Italiæ videlicet florentiſsimis oppidis
parceret? integrum adhuc non tam militum virtute,
quam religione populorum, ac ſuperum excubijs La-
tium cuſtoditum vellet? intactum relinqueret? imbu-
tum ſemel Illyricorum cruore mucronem Romanorũ
iugulis nollet impreſſum? Has arces, hæc ſanctiſsima
templa, gentium hoc commune perfugium, hanc Arã
humanæ ſalutis, auguſtiſsimamque cortinam verita-
tis: hoc religionis, Pietatis, Sapientiæ, virtutum om-
nium multo præclariſsimum domicilium, Cæleſtium-
que firmiſsimum propugnaculum inuiolatum ſibi, ſa-
croſanctum ſuis, religioſum nobis eſſe pateretur? An

potius

potius (quod omen in illius teterrimæ belluæ funeſtiſſimũ caput auertat Deus) id, quod inſatiabiliter concupiuiſſet, facinoroſiſsimèque tentaſſet: non idem (ſi quo ſucceſſu ſibi recludat Italiam) ſuperſtitionis ſuæ fœdiſsimo cadaueri Germanorum excidijs, vaſtitatibus Romanorum, templorum incendijs, ſacrorum cineribus, inſepulta Romæ ſepultura, deuoto denique bonorum omnium ſanguine, atque internicione crudeliſsimè parentaret? Quamobrem ſi hæc auditu fœda, ſi perpeſſu aſpera, ſi intolerabilia, deprecanda, atque execranda ſunt: profectò nullam parem gratiã oratione conſequi, nullum cogitatione complecti poſſumus tam eximium ac tam ſingulare monumenti genus: quod Flaminio fortiſsimo viro, Reique Chriſtianorum publicæ cupidiſsimo debitum eſſe fateamur: qui ne quid tale pateremur aliquando, quoad vixit, terra, marique pro virili parte contendit. Diuina verò ſunt, præſtantiſsima ſunt Qurites: nec Romana magis, quàm humana dicenda ſunt, hoc eſt cum totius hominum generis ſocietate coniuncta: quæ bella pro gentium omnium ſalute contra gentium omnium parricidam: pro rerum omnium ſtatu contra nefarium rerum omnium euerſorem: pro ſacroſancta Regij Sacerdotij dignitate contra ſceleſtiſsimum carnificem Regum, Prædonemque Regnorum à Flaminio ſuſcepta ſemper, & bellata ſunt. Vbi cum perfidia fides, cum ſuperſtitione Religio, cum ſcelere Pietas, cum libidine continentia, cum auaritia liberalitas, cum temeritate coſtantia, bona ſpes cum omnium bonorum deſperatione dimicat. Vbi denique Veritas, Sapientia, Iuſtitia, ſanctitas, honeſtas, fortitudo, virtutes omnes cum vitijs omnibus, cum audacia, cum turpitudine, cum prauitate, cum iniquitate, cum dementia, cum

vanitate diſceptant. Ac, ſi nullis ſecūdæ fortunæ blandimentis inuitatus, nullis patriæ delinitus illecebris: ſi ſuſcepto magno aliquo rei familiaris, aut exiſtimationis incommodo principum gratia, commendatione nobilitatis exutus: ſi nudus ab amicis: inops à propinquis: deſertus ab omnibus Flaminius ſic fuiſſet: vt quoniam ſuffragatione generis, & virtutis ad ampliſſimos honores eniti non poſſet more maiorum ſuorū: nec in medio ſaltem populo conceſsis diuitum voluptatibus cum otij dignitate frueretur: animum inducere neceſſario debuerit ad exiguum tempus peregrinari procul: ſub pellibus eſſe: terroribus bellorum vires corporis, animique deterere: ærumnoſam ætatem aſpero vitæ cultu duriter exigere ſub armis: de corpore, de capite quotidie dimicare: quo ſuo periculo, ſuis ciuibus optata pax, ac tranquilla libertas cum honeſtate contingeret: numquid eſſet cauſſæ, cur pro breuiſsimo compendio laborum tantorum apud gratiſsimos ciues, omnia, quæ numerantur ampliſsima, tàm magnificæ deſpicientiæ ciuilium commodorum exſtare monumenta nollemus? Nunc vero cum magnis fortunæ præmijs refertiſsimus, naturæ maioribus præſidijs ſubornatus & potentium amicitijs maximè floreret: & pleramq. nobilitatem omnium nominum, quæ coniunctiſsima putantur, cognationum, affinitatum, amicitiarum caritate ſic amplexus eſſet: vt in perampla re domeſtica, in clariſsima Romæ luce verſari: premere veſtigia maiorum: in antiqua poſſeſsione bene collocatæ laudis hærere cum dignitate poſſet: merita profectò, ſicut decet, haud æſtimet, qui conſeruandæ reipublicæ ſtudioſiſsimum hunc virum immortalibus honoribus afficiendum neget: cuius omne curriculum ætatis, ac virtutis elaboratum eſt in ærumnoſiſsima

defen-

defenſione publicæ quietis: in trepidationibus bellorum:in certaminum diſcriminibus: in peregrinationibus longinquis: in aſperitate vitæ. Vos, vos appello Quirites, vos laborioſiſsimi bellatoris huius affines, cognatique clarißsimi. Vos Delphini, qui Flaminio dediſtis paternum genus: Vos Micinelli, qui maternum. Vos Rodulphi, qui peruetuſtam Delphinorum nobilitatem cum antiquiſsimo veſtri generis ſplendore geminaſtis: cum Flaminium vobis generum, & Delphinorum neceſsitudinem optauiſtis: Vos Lancellotti: Vos Celſi: Vos Alterij: Vos Victorij: Vos Maximi claritudine generis, nominis amplitudine, celebritate famæ, virtutis exiſtimatione ſummam apud Ciues, ſummam apud Principes gratiam conſecuti: quorum in ſingulis familijs ſingulæ Flaminij ſorores lectiſsimæ fœminæ honeſtiſsimum in Matrimoniũ collocatæ ſatis magna videbantur inuitamenta naturæ, quò iucundiſsima veſtrum conſuetudine Flaminius vobis luce carior nullo puncto temporis careret: niſi virtutis hortamenta maiora fuiſſent: omni propemodum ſpatio temporis, vt careret. Nam quæ vis alia, quæſo vos niſi publicæ rei tuendæ ſtudium incredibile Flaminium inflammauerit: vt deſperatis, vel non expectatis potius, & neglectis, certè non magnopere concupitis hominum vrbanorum ſuauitatibus, emolumentis, ornamẽtiſque pacis animum ad tumultus, ad cædes, ad arma conuerteret? offenſiones erant domeſticæ? at vobiſcũ coniunctiſsimè viuebat. Aequalium ciuium obtrectationes? at in oculis ferebatur, in omnium animis habitabat. Rei familiaris anguſtiæ? at abundabat. Patrimonium, quamuis amplis ſororum nuptialibus, ac ſponſalibus inſtrumentis, tamque multis dotalibus deceſsionibus imminutum: diligentia tamen, & fru-

galita-

galitate Marij Delphinij Patris honeſtiſsimi viri egregie conſtitutum in ſoli rebus, ac fundi: collocupletatum vectigabilibus prædiorum: ſtabilitum in paſcuis, atque cultis: in pecuniæ nominibus, ac Syngraphis collocatum: in optima fide compoſitum ſocialium rationū ad lautitiarum elegantiam, & ſi voluiſſet, ad luxum, atque ad vrbanæ vitæ ſplendorem, certiſsimum, ac fructuoſiſsimum erat. An iuuenilis eum ardor impulerit, & quædam exultantis audaciæ inconſiderata temeritas? quid illius quæſo conſilio grauitate, morumque temperatione conſtantius, & moderatius fuit? an intractabilis animus, atque horrida quædam uis, immanis, agreſtiſque naturæ? nihil illius ingenio commodius: nihil facilitate tractabilius: nihil ea lenitate iucundius, aut elegantius habebatur. Fortaſſe libido fuit cædis, ac ſanguinis. Humaniſsimus erat. Fortaſſe prædæ cupiditas, & rapinæ fuit. Immo de tot victorijs præter honeſtas vulnerum cicatrices domum reportauit nihil. Contra vero quid iucunditatis habeat natale ſolum Quirites: quid Romani cæli ſpiritus animalis: quid auguſtiſsima ſpecies huius Vrbis: in qua cum optimo cuique nō Ciuiū ſolum, ſed etiam externorum: tum omnibus eius ordinis hominibus aditus ad omnem laudem, vitæque honeſtatem patuit ſemper ampliſsimus: quid veſtra grauiras, atque coſtantia: quid incredibilis humanitas: quid dignitas, & elegantia grauiſsimæ diſciplinæ: quid Chriſtianæ rei ſplendor, amplitudoque ſacrorum: quid Pietas, Religio, Sanctitas, quæ apud alios diuerſorium, apud vos domicilium collocauit: quid vniuerſo terrarū orbi religioſiſsima limina tēplorū: quid ædium ſacrarum elegantiſsimæ deſcriptiones, ſumtuoſiſsimæque moles: quid vetuſtiſsima, atque ipſis

propemodum exordijs naſcentis Eccleſiæ, auguſtiſsimorum æqualia propylæa tectorum: quid intimæ Cælestium ſedes, adytique penetrales: quid arcanus ſanctiſsimi Numinis afflatus, ac tacitus ille beatorum ſenſus animorum, quem è veſtibulis templorum: quem è penetralibus ſacrarum ædium: quem è ſanctorum tumulis, ac cauernis: quem ex ipſius vrbis venis, vt ita dicam ac prope viſceribus haurimus: diuorum quà memoria conſecratæ: quà ſepulchris auctæ: qua ſanguine reſperſæ: qua cineribus animatæ. Vno verbo Roma magiſtra gentium, Parens, & ſacrarium virtutum, quid dignitatis, & iucunditatis habeat, ne videar auribus ſeruire, non dico: tantum id affirmo: niſi ferreus plane ſit: niſi penitus omnem ſenſum humanitatis amiſerit: maiore, quam vſitata, atque humana virtute corroboratum animum habeat neceſſe eſt: quem tot, tantarumque rerum vſura, tam caſta, tam ſuauis, tam fructuoſa, tam facilis, tamque expedita non tangat. Equidem mihi Flaminij vocem audire videor præ Reipublicæ dignitate iucunda Patriæ commoda pro nihilo ducentis: ac fortiter in caſtra properantis: ſibi voluptates, & opes: ſibi honores, ac magiſtratus habeant Ciues mei: ſint, vt par eſt optimos eſſe, beatiſsimi, ſint florentes. In ſanctiſſimo cariſſimæ patriæ complexu, in placidiſsimo pacis otio conſeneſcant. E quidem ex uberrimis liberaliſſimæ Patriæ promiſsis ſolā mihi iuſtiſſimæ libertatis, & tranquillitatis eius laborioſam defenſionem depoſco. Abibo: peregrè militabo: mecum ex ampliſſimis eius bonis militare viaticum & caſtrenſe ſtipendium imaginem optimæ Parentis efferam animo inſculptam meo: tum labores, ſudores, ærumnas, ſtudio ſalutis eius ac nominis exanthlandos. Ex auito patrimonio

memo-

memoriam auorum: è victrice quondam gentium, ac Regnatrice terrarum Vrbe, priſcæ virtutis æmulationem piam: è Magiſtra cæleſtis ſapientiæ ciuitate, cauſam pulcherrimæ veritatis: è nationum omnium ſanctiſsima Parente, fortem ac conſtantem pietatem efferam. Iſter, & Albis, & Rhenus iam mihi nomina pulchra ſunt. Fluat alueo ſuo Tyberis meus ſuperis gratiſsimus amnis, nullis meorum Ciuium cadaueribus inquinatus. Stet Capitolium fulgens; imperet nationibus pietate latius, quam olim armis, æterna Veritatis ſede fundatum Vaticani Sacerdotij culmen. Mihi, ſi pius eſſe velim, ſi fortis, ſi vere Romanus, quamuis ærumnoſa, voluptati decorique ſit iuſta tantarum rerum, ac longinqua defenſio. Eſt mihi tanti vortices Danubij vel meo ſanguine decolores: & interfectorum cruore tabentes niues: & aſtrictas æterno Borealis verticis rigore glacies pugnantium anhelitu, ſudore cædentium, cæſorum tabo, ac ſanie reſolutas cum temperatione mitiſsimi cœli, cum amænitate Latij, cum aſpectu pulcherrimæ Vrbis, cum optimorum Ciuium vrbanitate mutare. Illa me communis exitij peſtis è Thracijs egreſſa gurguſtijs vocat. Illam, illam ad Illyricos fines proximè ſonantem, ac manantem quotidie latius: illam omnia funeſtiſſimè depaſcentem, & luctuoſiſſima conflagratione Regnorum, humana, diuina pariter inuoluentem flammam, antequam ex illis anguſtijs huc erumpat, quoad vnius animæ profuſio valebit, niſi viribus opprimam, cadauere retardabo. Me viuo, ſi ſe reipublicæ moderatores audient: ſi ſe Cæſares, Reges, Pontifices excitabunt: hoſtes diffident ſibi: nec vnquam ad hanc ſanctitatis arcem dementiſſimæ ſuperſtitionis aſpirabit furor. Vt hæc noſtra ſalua ſint: illic apud exteros ſudandum eſt:

Hæc intima terrarum præſidia nequaquam obtinebimus: niſi nobis illa Pannonum, illa Celtarum extima limina ſiue viuis, ſiue mortuis obtinentur. E Germaniæ propugnaculis: ex aggeribus Pannoniæ Capitolium ac Vaticanum, diuiniſſima mihi nomina, niſi victoria, certe ſanguine tutabor. O mihi præclaram mortem, quæ naturæ neceſſitati, totque rerum humanarum caſibus imminentibus, ac repentinis debita, gentium omnium parenti potiſſimum, & Veritati ſoluitur. Hic ſenſus: hoc inſtitutum: hæc Flaminij vita fuit: à ſuis abeſſe longè, quò prodeſſet omnibus: oculorum deſiderium animi pietate, gloriæ cupidinem laborum tolerantia lenire: patriæ, cuius aſpectum oculi concupiſcerent, dignitatem tueri manu. Verum hæc quamuis præclara, quia remota quorundam animos admiratione non tangunt, propiora fortaſſe tangunt: externa mittantur, ad noſtra veniamus. Cedo quid tantum oportunitatis percipi poteſt è naualibus, maritimiſque rebus; quod in Flaminio Pontificiæ claſſis præfecto, militarium rerum terreſtrium atque naualium prudentiſſimo, iure deſideretur? Ille quidem, quod ſe non idem opere pretium facere maritimis periculis intelligeret, quod terreſtibus certaminibus feciſſet: vt erat facetiſſimus, iocis irridere ſolebat præfecturam ſuam: cum sè modo ſalſum ex inſulſo prætorem eſſe factum: modo fortunatiſſimum eſſe ſe, cui ne ſi velit quidē, deeſſe poſsit rudentibus apta fortuna: modo terrenum ſe non Tyrrenum Delphinum diceret: cum tamen Tyrreni maris Romana littora tāto conſilio, ac vigilantia tutaretur: ea celeritate præteruehi, quocunque piratarum ſuſpicio vocaſſet, ea contentione remorum, atque ventorum aduolare crederetur: vt nullum prædatorium nauigium ad Tarra-

cinenſium , & Antiatum: fines nullum ad Falerias , & Pontinas : nullum ad Veliternas,& Tiberinas:nullum ad Portuenſes ,& Veientanas oras appulſum audierimus aliquando ,quin confeſtim Flaminij virtute repulſum, depreſſumue ſit. Itaque per totum id Flaminianæ Præfecturæ tempus,fida cuſtodia citiſsimæ claſſis oportunis locis vndique defenſis : & Populi Romani maritimis illis horreis egregiè munitis : tutus ab infeſtis prædonum exſcenſionibus apertis & clandeſtinis, nullum in frugibus, nullum in pecore, nullum in hominibus detrimentum Anagninus , Vſentinus , Coriolanus, Oſtienſis , Veientanus ager accepit. Age quantum & illud publicum beneficium eſt ? quam ipſo genere magnum? quam numero varium? quam ſpecie præclarum ? quam commemoratione iucundum?quam experientia formidoloſum ? cum enim Innocentio Nono , Gregorio XIV. Sixto V. Pontificibus maximis , quos honeſtiſſimè nominatos volo, tam proiecta , atque audax vbique gladiorum licentia graſſaretur : vt infeſta ſicariorum impunitate nihil neque cultum , neque frugiferum in agris : nihil in horreis congeſtum : nihil in oppidis munitnm : nihil expoſitum in Emporijs : nihil in Portorijs ſepoſitum: nihil pudicum in gynecæis: nihil ſanctum in templis , aut arcanum eſſe pateretur : cumque , qui tam multis , tamque latè peruagatis mederetur incommodis , haud ſane facilè quemquam optimi parentes , ſapientiſsimique Pontifices reperirent : Vnus , vnus Flaminius inuentus, ac delectus eſt: cuius integerrimæ fidei, diligentiæ, conſtantiæ , celeritati, tantum munus impoſitum , ac demandatum potiſsimum vellent. Itaque cum imperio , ac poteſtate Flaminius in prouinciam primoquoque tempore profectus quantum Pō-

tificiæ

tificiæ ditionis à ſupero protenditur ad inferum mare, cum expedita manu iuuenum impigerrimorum incredibili celeritate peragrauit. Peragrauit autem? immo cuſtodiuit. Cuſtodiuit dico? immo ſeruauit. Tres illas per omnem Italiæ longitudinem, latitudinemque conſtratas, atque illuſtres vias, ante vltro, citroque commeantium frequentia nobiles, tunc latronum cædibus infames: à ſupero mari Flaminiam, Aureliam ab infero, Mediam Caſsiam, paſsim nequaquam leuibus pugnis cum ſicariorum agmine commiſsis, infeſto latrocinio liberauit. Foroliuienſibus, Rauennatibus, Ariminenſibus oppreſſa graſſatorum manu non modo præſens periculum cladis, ſed etiam futuræ ſuſpicionis omnem ademit metum. Picenum agrum, vnum ex omnibus maximè frugiferum, & quæſtuoſum, creberrimiſque oppidis, ac vicis notatum, atque diſtinctum, quem non ex inſidijs pannoſi pauci furunculi: ſed luce palàm innumerabilium exulum factioſi principes populabundi percurrerent, diuexarent, diriperent, inflammarent: hoſtibus, ac perduellibus ad vnum occidione occiſis, aut expulſis, incolumem aratoribus ad ſementem, immunem ciuibus ad meſſem, reddidit. continuo Camertes, Peruſinos, Aſinates, Spoletinos, Tudertes, Nucerinos, Narnienſes, Interamnates, Hortinos, Ocriculanos, Amerinos, Faliſcos, Veientanos circumlato victoriæ terrore luſtrauit. Roatinis, ac Nurſinis præſto fuit. Sabinos, & Nomentanos, & Roſcios à prædis, à flammis, à cæde defendit. Cruſtuminis, Aequicolis, Ceninenſibus, Tiburtinis, Lauicanis, Hernicis, Volſcis, Priuernatibus, Veſtinis agros à populationibus, à direptionibus oppida conſeruauit. Obtruncatis latronum ducibus, aut eiectis; agmine conciſo, & diſſipato campis fertilitatem frugum,

oppidis vilitatem annonæ; Romæ ſecuritatē Ciuium, tranquillitatemque reſtituit. Proh Deum immortalem! tam ſingularem tantæ virtutis felicitatem, tam incredibilem animi magnitudinem, tantam diligentiæ celeritatem, adeo omnium commodis expoſitam, paratam, oportunam integritatem ac fidem: non inſatiabiliter amplexaretur in viuo: non exquiſitis honoribus in mortuo Roma decoraret? Maxima quidem hæc, & maximarum beneficia ſunt virtutum Quirites: quæ tacitis vniuſcuiuſque veſtrum incluſa pectoribus: & paſsim omnium Ciuium, externorumque iam peruulgata ſermonibus, nullam ad notitiam veſtram, nullam ad opinionē ceterorū, nullā ad memoriæ famam, expectare videntur commendationem orationis meæ. Atqui, cum hæc ipſa, quæ Flaminius pro Romani nominis dignitate ſapienter, fortiter feliciterque geſsit armatus: commemoranda maximè iudico: tum illa, quæ tacitus in fructu certaminū ſuorum, hoc eſt, in patriæ quiete geſſit tradenda poſteris, proponenda iuuenibus ad exemplum puto. Scitè Poetarum princeps in Achillis clypeo argumenta certaminum, emolumenta pacis, Religionis ornamenta cælaſſe viſus eſt, artificio, quo ſolet ignobilium Deorum: ſic tamen vt planè quid a ductore militum requirat, intelligā. Nefas quippe putabat militarem Ducē valere corporis viribus, animi virtutibus non valere. Quem Philoſophorum Homerus imitatus Plato palæſtræ certamina concentu Muſicæ temperabat. Hoc eſt, ad militaris diſciplinæ ferociam à morum manſuetudine temperantiam adiungebat. Barbarum eſt, ſemper ſitire ſanguinē. Inhumanum oculos cædibus paſcere. Bellū diſcordantium hominum feritas, pacem naturæ ſuaſit humanitas. Igitur in acerrimo hoc bellatore

multæ

multæ erant, vt in homine ſemper armato litteræ: multi ſales:multæ ſuauitates. Recordari poteſtis ingenium illius acre, ſed in loco: vehemens: ſed compoſitum: docile, come,ſedatum,iucundum, horarum omnium. Nec ea tantum militiæ decora putabat; Equum flectere: tela ſpargere: caſtris habendis optare campum: locorum diſtantiam oculorum dimenſione finire: vallum iacere ſcienter: ad certum ictum deſtinato librare tormenta: oportune vineas agere: pubem in aciem educere: inſtructa iam acie ſub ſignis habere paratum militem: ordines diſtributo committere: cæſim, punctim,ferire: gladijs cominus, eminus iaculis rem gerere: producere, collatare, procurrere, ſubſiſtere, circuire, reſiſtere, inſtare, diſſimulare,mutare in cornu pugnã:demũ laceſſere,fundere, vincere: non hæc inquam tantum decora militi putabat: ſed illa multo magis, ex quibus videlicet, tamquam ex vberibus ſeminibus hæc ipſa militaris virtutis inſignia in Flaminio felicius extiterunt. Quantum enim vacui temporis à belli neceſsitatibus ſuperaret: id non in alea,non in uino, non in circulis effluere temere ſinebat: ad animi cultum, ad ſtudium pietatis, ad conſiliorum arcana reuocabat. Hic ſecum in litteris eſſe: repetere memoriam temporum: nobiliſſimorum ducum exemplis inſtruere pectus; quod animorum, iræque tacitæ plenum omnem exinde ferociam in diſcrimina præliorum differre poſſet: fortiſſimum in acie futurum ratus, qui eſſet ante aciem modeſtiſſimus: Viros militiæ natos; quales eſſe Romanos decet, factis magnos ad certamina verborum rudes vires corporis ad animi virtutem,animi uires ad contentionem corporis euocare. Nec primis duntaxat labris,ut fermè fit,prima litterarum elementa guſtauerat: ſed om-

nibus

nibus imbutus artibus , quibus tenera nobilium ætas ad omnem honeſtatem informari ſolet : quæ facile percepiſſet adoleſcens , iucundiſſimè recolebat ſenex. Quicquid à Mathematicis oportunè caderet in rem ſuam , habebat in numeratò : ſatis gnarus plus Archimedis artificium profuiſſe , quam M. Marcelli victoriam obfuiſſe Syracuſis. Phocionem,& Themiſtoclem legerat: Meltiadem , & Epaminondam acceperat: Pyrrum, Alexandrũ, Ageſilaum, Polopemenem norat à Mathematicorum radio , atque puluere profectos in caſtra magnam ſibi gloriam rei militaris ſcientia comparauiſſe. Iam è Phyſicis, è Poetarum carminibus, è laudationibus Rethorum, ex Hiſtoriæ monumentis quicquid hauſiſſet , (quid autem ille non hauſerat ?) vſurpabat in loco. Quæ temperandis moribus Ethice præcepta tradit : quod moderandis ciuitatibus frugiferum in Politicis eſſe didiciſſet : id conſilijs deſtinatum , temporibus diuiſum , moribus expreſſum in vtriuſque fortunæ tempus , in vitæ conſuetudinem , vſumque referebat. Parabili cibatu , quem fortuito miles occupaſſet, conſtare militiam dicebat: nec audebat vituperare Grammaticos , qui Maronis Aeneam reprehenderent; quod is militaribus epulis in deſerto littore præter aſſam ferinam , obſonaſſet aliter famem & aqua feruenti ſubacta quædam alia condimenta quæſiſſet. Quod in eo genere ſequeretur , acceperat ex Homero puer . Igitur adoleſcentulus ante Naupactæam victoriam niſi iuſſus à Parentibus ad cibarium panem nihil addebat. Præluſionem militiæ cogitabat: & Caſtrenſem diſciplinam aſperi victus illa quaſi velitatione iam tum informabat domi . Quo facto duplex interim operæ pretium habebat : nam & vim mentis ad pudicam animi firmitatem illa ſiccitate

corporis: & iuuentam ad duritiæ militaris experientiam obdurabat. Qualem autem in ſomno probum militem vellet expreſſerat apud eumdem poetam ex Diomede duodecim annorum puer. Quoties illum intempeſtæ ſilentio noctis id ætatulæ puerum clam parentibus è Lectulo delapſum, humi ſtrato tapete cubantem, galea, pro puluillo ſubiecta ceruici, ſerò tandem inuitus occupabat ſopor? Quoties Propertia mater honeſtiſſima fœmina filium ſic repertum pro imperio redire cogebat ad culcitram? cui tamen acrior fuit gloriæ morſus, quam imperij materni metus. Igitur idem pueritiæ inſtitutum illi manſit in omni vita. Somni modicus, gloriæ nimius ad multam noctem vigilabat: in in lucubrationibus, in commentationibus erat: operi diurno conſilia noctis addebat. Fugam ſolis ingenij lumine, ſomni tempora vigiliarum prorogatione carpebat, quatuor ad ſummum horarum, eaque leuiſſima quiete contentus. Credo dictum illi M. Catonis ſapientis hæſerat: quod etiam video placuiſſe grauiſſimis Chriſtianæ diſciplinæ viris: negantis eum in virum magnum euaſurum, ac reipublicæ ſalutarem: qui cogitationes animi ſomniculoſo ſilentio ſepultas, ac languore perpetuæ noctis obrutas nunquam ante diluculum excitaret. Itaque ſemiſomnos illos, ac ſemiuiuos appellabat, quibus ſolemnis mos eſſet ex æquo diſtribuere vitæ alteram partem diurno labori, quieti nocturnæ alteram. Iam in ſermone diligentia quædam erat indiligens: facilis explicatio: ſedata, liberalis, integra, Rethorum incorrupta delicijs: ſuo quodam, ac natiuo lepore dulcis: nulla tumens volubilitate numerorum: non exquiſitis adſtricta verbis: pondere ſententiarum grauis: horridior cum venuſtate: non ſuis vana laudibus,

non

non crimine aliæno læta: non in ancipitem intelle-ctum, ambiguis ſuſpenſa ſententijs: qui nihil præter turpitudinem timeret: aut cuperet, præter honeſtatem cur ſimularet, aut diſſimularet, cauſſæ nihil erat. Militarem animũ oratio militariter animoſa decebat: qualem in Principe laudabat Socrates: in Cyro deſcripſit Xenophon. Aequitatis idem, ſi quis alius, & veritatis apprime tenax. Argumentum id eſſe magnæ mentis, & heroicæ libertatis indicium docuit Ariſtoteles. Seruilis ingenij mendacium in obnoxijs animis oriri facillimè: corruptum libidinibus animum, & admiratione deprauatum inanium rerum extra rationis imperiũ, vagum primo deſerturam veritatẽ ſententiam deinde conſiliorum conſtantiã, tum integritatẽ morum, poſtremo dictorum fidem. Religionem autem in Deum ſingularem, pietatem in ſuos, comitatem in Ciues, humanitatem in hoſpites, liberalitatem in egenos, clementiam in ſupplices, manſuetudinem, facilitatẽ, lenitatem in omnes, in promiſſis conſtantiã, in rebus contractis fidẽ, in contrahendis diligentiã adhibebat tantam; quantam in Milite non requireres: in Duce vix inuenires: in ſapiente ſuſpiceres. Iam vero ſi Flaminij quoq. formã oris poſteris noſſe curæ erit; ſtatu ſublimis, ac rectus haud ſupra communẽ magnitudinis modũ ad auctoritatem imperij compoſitus, & apta deſcriptione membrorũ, & firmitate laterum ſcitiſſimè cõpactus, ac ſtrenue cohærens ſibi præſtantiã animi figura corporis exprimebat. Quippe robuſti corporis honeſta ſpecies, ac liberalis inceſſus vultu, geſtu, cæteroque figuræ ductu leuitatem omnem à ſe reiecerat muliebris elegantiæ latiſſimo thorace pectus animæ magnæ pleniſſimum. Elata ceruix, humerorum tractus æqualis, conſentienteſque lacertorum thori, ſpe-

ctabilem viri dignitatem venerationi dabant. Item oris iucundus color ſubrutilo ſanguinis flore ſuffuſus. Oblonga facies,nec exhauſta. Lata frons,& explicata: ſupercilijs leuiter ductis, ac penicillo quaſi deſcriptis. Oculorũ grandes orbes, perſpicuè ſubnigri,pene ſubcæſij: letum lumen: coniectus acer: in tranquillo feſtiuus: ſi quando ſeueritatis aciem exeruiſſet, terrore formidabilis,plurimum lenitatem, clementiã, beneuolentiam promittebat. Cæterum ornatus haud abhorrens à populari. Capillus ſtrictim,ac per pectinem æqualiter attonſus, productiore barba, vberi crine,colore ſubfuſco. Prorſus vt ex habitu, cultuque corporis, qui tacitus eſt index animorum ſedatum virum facile crederes; fortem facilius diceres. Adeo dignitas oris famam virtutis impleuerat. Idem deuinciendis animis ſuprà quam credi poteſt, naturæ quodam artificio factus,ingenij liberalitate, comitate ſermonis vltrò ſtudijs adcedentium oportunus. Vidiſſes: amaſſes: audiſſes: blandè ſuadentem optime ſentire dixiſſes. Quos verò ſemel ad eius notitiam natura virtuti quodãmodo lenocinata pertraxerat:eoſdẽ in amicitiæ fide, virtus naturæ ſublandita retinebat. Nunquam ille familiaritates forenſibus officijs copulatas domeſtica morum conſuetudine diremit. Exterior ad eius gratiam aditus iucundior: interior grauior habebatur. Contra quam in Alcibiadis ludo legimus,illi fides non veſtibulum auguſtius, quam conclaue ſacrauerat. Intima ſententiarum, arcana morum opinioni conſentiebant:conſtantiæ,fidei, veritatis erant. Itaque nulli familiarium reconciliatus eſt: neminem ex amicis læſit vnquam: læſus omnem ſtatim offenſæ memoriam obliuione contriuit. Ac nequando gratia recolligenda foret, cautum illi, prouiſumque

erat. Ducebatur ratio dignitatum: temporum diſcrimina notabantur :honor auribus :honor oculis habebatur: quod offenſiones amicorum vitari facilius diceret, quam ſanari. Quo fiebat ,vt ex ijs , quos dilegiſſet à ſe neminem dimitteret : & in amicitia, quod prouerbio fertur, calculum reduceret nunquam. Et ille quidem optimos ſibi ſemper adiungere ſtudebat : ſi quem autem parum idoneum reperiſſet : eum paulatim vſu familiaritatis ad ſuum ſenſum,hoc eſt, ad exẽplum bonorum formabat ſibi : tanta vero fuit erga propinquos indulgentiæ caritate. Tanta ſuauitate morum: vt cũ omnibus æque carus,ac iucundus eſſet : omniumque ipſe conſuetudine iucundiſſimè frueretur : mirum videri debeat illum eorum conuictu , quo tantopere delectaretur,tamdiu carere potuiſſe. Nimirum domeſticum deſiderium patriæ caritate vicerat : non ignarus incolumitate reipublicæ neceſſitudinum omnium priuata nomina contineri. Ex illuſtri verò nobilitate factionum principes adoleſcens ante Naupacti diſcrimen coluit nobiliſſimos, obſeruauit maximè bellicoſos.Nec,vt adſolet, temere cum pacis ſeductus in partes : ſed vnus æquè diuiſus in omnes conſideratæ ſingulis libera ſalutationum , ac deductionum tempora deferebat ; ſic, rerum , vt militarium vſum ex ijs ipſe repoſceret. Ita cum vnicuique diligentiam redderet. innocentiam ex omnibus vindicabat , ac ſe reſeruabat ſibi ſacrorum quoque præſulum obſeruantiæ deditus vrbana togatæ ſeruitutis officia non indiligenter , & moderatione quadam obibat: magis adeò non vt omitteret : quam vt anxiè non omiſiſſe videretur :cum & meliorum reuerentiam nullis adulationibus contaminaret : & ad potentiorum limina , quod difficillimum eſt, obſequentem veritatem adduceret;

nec

nec exueret libertatem. Nihil illi quæſtuoſum: nihil præter honeſtatem admirandum. Nec ambitio falſum illum fieri ſubegit: magiſque vultum, vt ille ait, quam animum bonum habere. Satis illi magnum meritum ſtipendium erat: ſi cum principibus diligentem operam dependiſſet: ipſe fidem in conſcientiam reciperet à ſe nullam officij partem fuiſſe præteritam. Auream illam veſtri Demoſthenis vocem animo combiberat: conſcientiam virtuti ſatis amplum Theatrum eſſe: gratuitamque probitatem omni mercede potiorem. Sunt, qui militaribus ingenijs ferociæ plurimum, moderationis minimum ineſſe credant. Opinioni plerumque non incredibili locum gregalium militum intemperans conſuetudo dedit. In Flaminio diſcreta iudicijs, conſulta ſententijs, finita temporibus hæc erant. In conflictu ferociam, in victoria modeſtiam vſurpabat: in cognoſcendo diligentiam: in deliberando conſilium: conſtantiam in agendo. Vultus in aduerſis rebus idem, non ſecus atque in ſecundis. Eadem conſuetudo rerum: animi tenor idem; ac perpetuus ordo vitæ. Curarum tantummodo vices, remiſſionumque diuiſæ. Militum conuentibus, & litibus æſtimandis grauitatem, intentionem, ſeueritatem, ſæpius miſericordiam commodabat. Vt officio ſatisfeciſſet, poſita poteſtatis perſona comitatē, modeſtiā facilitatemque repetebat. Hæc indita naturæ bona: ſuperiora neceſſitas temporum circumdederat. Nec illi, quod vſu rariſſimum, aut auctoritatem clementia deminuit: aut clementiam decerpſit auctoritas. Pecuniam, quam nemo ſapiens concupiuerit, ambiguum an aſpernaretur faſtidioſius: an magnificentius erogaret. Iam fidem maritalis thori nunquam temeratam: certos è caſto coniugio liberos: animum pudoris cuſtodia ſe-

ptum:

ptum : arctè contentam , conſtrictamque licentiam voluptatum : ſenſus denique libidinum nuncios libere vagari nunquam permiſſum referre : alijs in medio vulgaris honeſtatis officio magnum: in tanto viro cæterarum fuerit iniuria virtutum . Vtinam , quàm ille cæteras animi labes , tam iracundiam habuiſſet in poteſtate: virũ omnibus laudibus cumulatiſſimũ haberemus. Eius tamẽ improuiſum impetum non inexorabilis placabilitas molliebat. Et quoniam ſubito erumpentem anteuenire conſilio non poterat : quàm citiſſima pœnitentia reuocatum intra præſcriptum redire cogebat. Ignoſcendum & hunc dices , ſi cogitaueris hunc ipſum multis , atque præſtantibus uiris communẽ cũ Flaminio fuiſſe nobiliſſimoſq. Philoſophos , inque ijs Ariſtotelem Philoſophorum facilè principem in heroicis laudibus iracundiam inter virtutis inſtrumenta numerantem . Scio non nullis Flaminij ſuauiſſimum ingenium attentius conſiderantibus mirum videri: qui fieri potuerit , vt tantus in eo , tamque pertinax impetus gloriæ militaris exarſerit: hoc præſertim ſtatu rerum , quo Roma Chriſti virtute felix , & diuturno ſilentio bellorum deſueta maiorum triumphis ſe ſe per tot annos in Italiæ tranquillitate compoſuit . Quid niſi quoniam huc eum temporum diſciplina non impulit , natura deduxit? Enim vero quod in Dorienſes à Polycrate iocosè dictum accepimus : idem in Romanos homines non abſurdè conferri poteſt , vt enim Dorios, à quibus canendi Doricum artificium , & repertum , & nominatum eſt : Polycrates dicere ſolebat: omnes quidem naſci muſicos : niſi quid eorum obſtrepat auribus , vt naturæ vocem , ac ſe potiſſimum ipſi exaudire non poſſint : itidem Romanum propagatione generis bonum militiæ gigni

dici-

dicimus, niſi ſuapte ſponte ſic futurus alienis protinus artibus occupetur: vt naturæ diſciplina reclamet. Vel quod is eſt Latini Cæli tractus, & plaga mundi: ea Romæ poſitio, atque ſedes: cæteraque naturalium neceſsitudo cauſſarum, vnde genitalis ducitur origo vitæ: vt vitalem ex ijs ſpiritum haurientibus, illiuſcemodi vim ſanguinis, ac pabulum animale ſortitis indita ſimul ſemina præſtantis animi flammam laudis auidè corripiant; facillimèque excitentur ad æmulationem operum, & ad ſpeciem glorioſi laboris: vel quod ab incunabilis Vrbis, ſatus, atque ortus gentis ex parte Martius eſt paternus: ex parte durum à ſtirpe Lacedemoniorum, ac Sabinorum maternum genus, ijs connubijs Albanorum ſanguine permixtum proditur; quibus ſponſalia rapinæ dederint: nuptialia tumultus: generos iniuria: vindicta ſoceros: procreationem arma: victoriæ fœdus: æternitatem ex ijſdem initijs continens diuturna cum ſtrage regnorum vſurpata felicitas. Huc adcedit temporum teſtis, & nuncia vetuſtatis hiſtoria Romanorum ad multo maximam partem memoriæ conſulens. tum carmina nobilium Poetarum de Quirini populi triumphis decantata Vulgò. tum cætera litterarum immortalia monumenta maiorum veſtrorum inſcripta victorijs. Hoc quoque priſtinæ gloriæ buſtum: hic vetuſtatis non dum euaneſcentis aſpectus: hæc in diſiectis male ſibi ſuperſtitis antiquæ famæ reliquijs ſepulcralis imago magnis veterum nominibus, ac trophœis inſignita, paſſim nonnullum ad imitationem generis in magnis ingenijs momentum habet. Nec ſanè paruum eſſe dixerim, quicquid illud demum eſt, quod è parietinis hiſce prioris Vrbis intermortuæ cicatricibus, atque ex hoc ſemiſepulto Romæ cadauere gene-

roſum quiddam, & quaſi bellicum ſpirat. Quamuis enim in alto puluere victoriarum illa latè reſonans flamma conſederit: victorum tamen memoria ſuorum funere triumphorum contecta, nec dum extincta, ſi paululum agitetur intermicat; ac quodam quaſi vapore fugientis gloriæ recaleſcit cinis. Vt quo te cunque conuerteris, ex hiſce monumentis præclara rerum memorabilium oculis obiecta ſpecies, obuerſetur animis: quæ te quotidie maiorum tuorum propemodum vocibus appellet: ac velut ardentibus tædis, & dormiſcentem excitet, nec patiatur conſiſtere vigilantem. Hæc omnibus vulgo propoſita tantam in quoque vim habent ad ſtudium armorum: quantum is à cæteris curis vacuus impetum naturæ ſequi poteſt: vt poſterorum conſilium maiorum ingenio ne repugnet. Flaminium quidem vt demonſtrauimus, integrum adhuc adoleſcentulum, nulliſque rerum alienarum occupationibus impeditum, eundemque magnis corporis, maioribus animi viribus præditum, & quod caput eſt, domi pudice ſemper à Parentibus eductum ac liberaliter habitum: vel ex ipſo litterario ludo pugnas, & caſtra meditantem; ea, præter hæc incitamenta priſcæ virtutis, excepit ætas: quæ memoriæ noſtræ proxima Gallorum Hiſpanorumque certamina ſuper imperio conſequuta non paucis tum abundabat virorum fortium vel opibus vel exemplis. Hærebant in oculis illa præclara Romani nominis lumina, quæ ne nũc quidẽ poſt occaſum illuſtrare poſteros deſierunt: M. Antonius Columna, Octauius Pater, Alexander filius Farneſij: Paulus Vrſinus, Sforzia ſanctæ Floræ fortiſſimi Principes, antiquitate generis, rerum geſtarum fama veterum cuilibet comparandi. Veris vbique ſermonibus virtuti conſentiens fama ce-

lebrabat Sabellios, Caſsios, Vitellios, Cæſarinos, omni bellica gloria præſtantes. Ipſe Ciuium inluſtrium, vt quiſque fortiſsimus habebatur, conſuetudinem appetebat maximè. Comites obſeruabat: colebat Maximos: Cincijs amiciſsimus erat: Capiſucchis familiariſsimis vtebatur. Neque deſpiciebantur externi. Laudabat Strozios: Corneas mirabatur: Vicecomites norat: Aragonios non ignorabat: Balleoneos, Aurias, Piccininos, Culleones, Guiſios, Conſaluos Copiarum duces ætate ſuperiores, ipſe ſuppar audierat Italiæ recentiſsimis, quà factionibus, quà cladibus inclitos magnum ad poſteros nomen ſibi quæſiuiſſe belligerando. Horum Flaminius tot, tantorumque ducum, & ciuium nunc inflammatus exemplis, nunc adhortationibus excitatus, & naturæ ductum, & patriæ vocem haud grauatè ſecutus eſt, & auſpicium virtutis, & omen ætatis. Et illi quidem bellandi ſtudium natura, Ciuitas exemplum, diſciplina virtutem dedit; materiam audacia perditorum: oportunitatem religio, felicitatem Deus. Militiæ dilectus eſt ætate militari non dum annum duodeuigeſimum ingreſſus: ipſo primum inuito parente Mario Delphinio frugaliſsimo viro: tum vix conſentiente: poſtremo etiam cohortante, poſteaquam optimæ filij naturæ virtutē, & felicitatem non defuiſſe vidit: qua tempeſtate communibus opibus, auſpicijſque Romanorum, Venetum, Hyſpanorumque cum Selymo Turcarum Tyranno in Ambracio ſinu Claſſe certatum eſt. Maritima rudimenta terreſtre continuo incrementum excepit Belgicum, Germanicum, Illyricum, Pannonicum in magna bellornm varietate verſatum. Ad hæc ex interuallis, atque inducijs armorum domum Italiæ voce reuocatus exteris ornamentis non ignobilia decora

dome-

domeſticæ virtutis adiecit. Prouinciarum incendia reſtincta: latrocinia non ſemel, ne ſine magnis laboribus oppreſſa: perduelles exciſos: oblatam oppidis lucem: recuperatam quietem. Hæc à me de tanto viro non oratorie dici: non amicorum gratiæ: ſed veræ Flaminij virtuti dari: facile conſtituet, qui cogitatione recordari volet: quibus illa publicis decorata muneribus: quibus ſummorum Pontificum fuerit cohoneſtata iudicijs: quibus potentiſsimorum Regum teſtimonijs commendata: quibus omnium dilaudata præconijs. Henrici quidem quarti Gallorum opulentiſsimi Regis, vt hunc vnum è multis potiſsimum nominem, ſingulare de Flaminij virtute iudicium, & veriſsimum videtur, & fertur in primis. Venerat Lutetiã Pariſiorũ ad Regẽ Clemẽtis Octaui Pontificis auctoritate Petrus Aldobrandinus Cardinalis de pace legatus. Ad amplitudinem ac ſpeciem honeſtæ deductionis Flaminium habebat in comitatu Regi de nomine iampridẽ, ac de vultu notiſsimum: eam adeo notitiam, quam extremam beneuolentiæ lineam eſſe dicunt, è vicinitate Belgici tumultus fuiſſe reor. Nam neque Belgio finitima Gallia, neq. bellicoſiſsimus Rex proximè magna cum laude Flaminium perdiu depugnãtem ignorare debuit. Redeo ad Legatum. E primo ſtatim congreſſu poſt publica legationis verba, cum oculos ad aſtantem coronam circumtuliſſet fortè Flaminium in cætum nobilium Henricus videt. Agnitum nomine compellat. Et comiter arridens vt humaniſſimus eſt, ac talium virorum cupidiſsimus. Hem quid tandem inquit diſsimulare te vir fortiſsime nunc oportet? & inſcio me Flamini neſcius hic eras? cum dicto dextera prehenſum vltro perquàm familiariter è Turba ſegregat: & ad eos qui circũ adſtabant conuer-

ſus, en, ait vobis antiquiſsimum viri ſpecimen, & verè Romanum: & quo ſua ſi bona non ignoret Roma, longè magnificentius, quam ſuis illis Marcellis, Scipionibus, Maximis gloriari queat. At enim illis huiuſce virtutes: huic illorum tempora defuerunt. Quod ſi paribus honoris, & poteſtatis auſpicijs, huic viro bellorum terrorem liberè circumferre licuiſſet: non illi felicitate, quam hic virtute latius Romani nominis amplitudinem & fines imperij protuliſſent: atque id genus alia de Flaminio Rex executus non ante dicendi finem fecit: quam ſuis illum laudibus erubuiſſe ſenſit. Conſecutæ deinceps beneuolentiæ ſignificationes: amplexus: ſeuocatio liberi ſermonis. Epularis accubitus: Sympoſiorum ioci. Grauiſsimum tanti Regis teſtimonium, quid nos attinet exornare verbis? qui ſi militarium rerum ſcientia ſpectetur: omnium omnis memoriæ regum ſcientiſsimus eſt: ſi firmitas animi: conſtantiſsimus: ſi vis ingenij: ſolertiſsimus: ſi certaminum vſus: exercitatiſsimus: ſi conſilium: conſultiſsimus. Qui plura bella ſuſcepit, quam alij geſſerunt: plura confecit: quam cæteri ſuſceperunt: genere maxima: contentione laborioſiſsima: diſcrimine difficillima: complexione partium implicatiſsima: loci propinquitate domeſtica: temporis diuturnitate longiſsima. Nam de fortunæ varietate quid dicā? tāta per omnē ætatem rerum viciſsitudine circumactus eſt: vt nemo, quod equidem ſciam, neque maiore, neque diuturniore iactatus fuiſſe memoretur. Euētus vero diſcriminum is demū fuit: qui tantam animi cōſtantiam, & conſilij prudentiam decebat maximè: & qui vt omnium expectatione felicior: ſic præcellentiſsimi Regis ſingulari virtute nequaquam maior, vel ipſorum hoſtium æſtimatione, licet fortunatiſsimi felicitatem

ſupe-

ſuperauerit: inuictiſſimi magnitudinem animi non æquauit. Num igitur dubitare poſſumus, quin eximia, ſingularia, diuina fuerint in Flaminio præſtãtiſſimarũ ornamenta virtutum: quem maximus omnium cõfeſſione Rex, & omnibus omnis laudis inſignibus ornatiſſimus, tam inſignitè præter cæteros, & quidẽ verbis ampliſſimis in eo cætu nobilitatis ornauerit? Sed nulla veſtro iudicio grauior videri debet auctoritas Quirites: qui ſanè quàmhonorificentiſsima teſtificatione publici mœroris (quem honorem ad hanc vſq. diẽ non niſi pauciſſimis admodum tribuiſtis) ſtudio ciuiũ obtemperandum: obſequendum beneuolẽtiæ veſtræ: memoriæ clariſſimi Viri ſeruiendum putaſtis. Atqui Vir optimus, mortis iuxta, vitæque contẽtor; cum iam admoriendum vicinus teſtamentum conderet, quæ viri modeſtiſſimi moderatio fuit, diligentiſſimè cauerat, ne Delphinius hæres propĩquus, affinis, ſiue quis alius terræ põdus inutile (ſic enim corpus appellabat ſuum honeſtiſſimis cicatricibus inſignitum) ſumtuoſè ſepeliendum curaret, quã vos animi modeſtiam, ac demiſſionem inuicti pectoris admirati nihilo tamen minus teſtamenti fidem, vltimam grauiſſimi viri voluntatem irritam eſſe voluiſtis. Aequum credo iudicaſtis in condecorãda publica virtute priuatæ Familiæ legibus arbitrium patriæ non teneri. Igitur quod nobis è tanto viro reſiduũ, quod in Flaminio mortale fuit ex Senatus Conſulto, ciuili celebritate luctus intuliſtis in Familiæ ſepulcrum: vt cuius animum tot heroicis virtutibus inluſtrem in viuo corpore cupidiſſimè dilexiſtis: memoriam in extincto publicè cohoneſtare poſſetis: vnice viuum amaſtis: mortuum communiter extuliſtis: communiũ meritorum, vt gratia communis eſſet: leuis, ſi cũ deſiderij veſtri magnitudine conferatur:

ſi veſtrorum iudiciorũ conſuetudo cõſideretur grauis. Tribus tantum copiarum ducibus veſtro decreto id memoriæ beneficium ante Flaminium reddidiſtis. Honorem neque vulgarem,neque vulgatum nunc quartum in Flaminio reuocaſtis. Conſuetudo non eſt,quæ tã infrequenter redit: & quæ non niſi perpauciſſimos ſpargitur excellentes viros. Poteſt eximium,ſingulare, nouũ,inuſitatum videri; quod à vobis ità conſideratè, nec niſi ſummis viris,idque perrarò datur. Numquam iſtũ honorem veſter ille Numantiæ victor in veſtro Capitolio ſuperbè repudiaſſet: quod in Athenienſiũ Pritanæo feciſſe legitur,cum ſtatuã illi publice decernentibus inter innumerabiles Græciæ principes,diceret,ſe non amare gregalem. Itaq. Flaminio veſtro publicũ in æde funus, publicũ in arce monumentũ inter ſummorũ Ducũ tria Capitolina decora decreuiſtis: vt eorum eſſet apud gratiſſimos Ciues honor memoriæ coniunctus:qui communi Patriæ magna pacis ornamẽta, magna belli ſocietate bellorum virtutũ ſimilitudine, pari felicitate peperiſſent. An quæſo niſi auguſtior quædam, & ſolito more maior huius Viri ſpecies in veſtris animis inſediſſet:tam honorifica Quirites,tam inuſitata de cohoneſtãdo Flaminij funere, ac nomine iudicia feciſſetis? uoui grauitatem, moderationem, prudentiam veſtram. Non feciſſetis.

Quæ cum ita ſint, quoniam, vt initio dicebam, virorum optimè de Rep. meritorum, honorificentiſsima commendatio virtutis ad poſteros eſt imitatio poſterorum: è veſtris iudicijs, ex hoc funebri teſtimonio ciuiliũ exequiarum expreſſius, quàm ex mea laudatione Romani iuuenes Flaminij clariſſimi ciuis exẽplum petent. Habet, habet à vobis Quirites propoſitum ſpecimen ciuilis honeſtatis: ex quo ſibi domi, militiæque

Romana iuuentus ad Flaminij recordationem inuitamenta virtutis, & laudis incitamẽta depromat. At me breuiter hæc de iuuentutis honeſtate, deque Flaminij vera celebratione dicentem, & dicere plura conantem haud ſanè mediocriter perturbat huius pueri vel ſolitudo, vel indoles: quem vnicum nobis magnæ ſuæ mẽtis Flaminius hæredem reliquit: miſerũ me: nec oculi ſuſtinent miſeram in filio, quam felicem deſiderāt ſimilitudinem ingentis Patris: & impeditam lacrimis vocem infixus animo intercludit dolor. Igitur cætera Nobilitas ex huius domo paternum heroicæ virtutis hortamentum petet: ipſe domeſticam hortationem filius à viuo Patre non audiet? miſeret me fili præſtātis indolis tuæ. Cum facilè venires in omnem laudem Patris: Tibi Pater ereptus eſt in aditu pulcherrimæ hæreditatis. Hei mihi quāto præſidio domeſticæ gloriæ, quanto publicæ dignitatis ornamento cares? Ex ingẽtis Patris indole, quantum hauſiſti: quantum amiſiſti Puer? Quid facias aliud? dignus tu quidem eras, cui Patris ornatiſſimi viri vita diuturnior ad exactam effigiem iſtius indolis eſſet diſciplina facilior: qualis eſſes? quantus euaderes? quem vultum illo ſuæ, tuæque laudis artifice duceres: ſi paternæ dignitatis ſpecimen inchoatum à natura viui Parentis artificio perpolires? aliter Deo viſum. Dignisſimum optimo parente filium orbatum: parentem ſimillimo filio dignisſimũ è rebus humanis citius expectato ſubductum gemini doloris voluit nobis eſſe monumentum intuentibus imperfectum in ſuperſtite filio ſimulacrum pendentis ſpei: præſens in mortuo parente requirentibus perfectæ dignitatis exemplum. Quid agendum? moderate feremus, quod neceſſario ferendum eſt. Leue fit tolerando, quod deponere non licet. Si bonus animus in re mala

bonum

bonum eſt condimentum mali:quanto melius in re nō mala condimentum erit?benè de bonis ſentire,neque difficile,neque mortalibus inuſitatum. Maximi Regis imperium, optimi Parentis arbitrium fuiſſe ſcias relictam in ſolitudine pueritiam tuam ad experimentum tui.Quicquid ille ſummus, ille verus, ille Sanctus virtutum Parens: quicquid ſapientiſsimus mundi Conditor,& Magiſter,hominumque Cælitumque ſempiternus Imperator Deus ex edita diuinæ ſuæ prouidētiæ ſpecula mortalibus euenire iuſſerit: id vt ſapientiſsimè decretum, ſic optimè conſultum ſapientes interpretari ſolent.Conſilia diuina ſic ſunt occulta, non irrita. nobis inopinata:Deo præuiſa ſapienter.Inſtituta ſubamara ſunt: expedita delectant: experientibus ingrata: iucundiſſima iam expertis. Ad animum non ad ſenſum affluunt. Voluptati negata ſanitati ſeruiūt. initium rudimenta latentis virtutis cum particula clandeſtinæ felicitatis:exitus erudimenta virtutis iam eminentis, & totam ac manifeſtam felicitatem exerit. Sume bonum animum fili. Iam nunc magnus es: quem æqualem adultæ virtuti iudicat, cū experimento tàm acerbi vulneris à pueris exercet Deus. Hoccine tandē paternum eſt? ætatulam iſtam indolis paternæ, tam difficile Tyrocinium ponere iuſsiſſe? vt amiſſum parentem ante lugeres: poſtea referres? & tam præſenti virtute dares nobis documentum futuræ ſpei? Hem quibus gradibus ad faſtigium patriæ ſimilitudinis, tibi munit aſcenſum Cœleſtis Pater: Infelix Puer è dolore creſcis. in Patris locum ſuccedis è luctu Patris. Hoccine pium? hoccine paternum? etiam. Paternum eſt, ne dubites, fili.Fortunam ex alijs, ex te condiſce virtutem. Mortali parente orbatus, immortali relictus; & commēdatus es. Dignos iſto loco nobiliſsime Puer:

dignos

dignos vtroque parente ſpiritus gere: ſuſtine ſpecimen Flaminij Patris: expectationem Patriæ, commendationem nobilitatis tuæ tuere conſtanter, non induſtrijs, ſed inertibus inimicam. Simul mortuum parentem, ſimul & te mortalem eſſe memineris. Si tuam naturam noueris: negabis inſolentem eſſe calamitatem tuam. Mortales nati ſumus: calamitoſi ſumus: volucris imago vitæ: fugax vmbra concreti puluėris: fugitiui temporis ludibrium: palæſtra mortis. Communis omnium conditio, priuata videri non debet. In hæc verba legis antiquiſsimæ, nulloque vnquam tempore antiquandæ, quoad erunt, qui mori poſſunt, neceſsitas humana iurauit: ortum vt occidat: vt aucta conſeneſcant. Naſcimur: viuimus: morimur. Hæc humanarum rerum elementa ſunt. Neceſsitati parendum. Verumtamen ſi teneritas iſtius ætatulæ nondum admittere poteſt ſaluberrimmam hanc adeo robuſtæ ſapientiæ medicinam: ſi propiora naturæ: ſi iucundiora ſolatia tam acerbo vulneri quærere nos oportet: quoniam conferre lacrimas: miſcere gemitus: congerere mærorem miſeris in iucundiſsima parte ſolatij eſt: aut hoc Senatus Populique Romani publico mærore domeſticum lenies: aut nullo lenies. Cum ad memoriam amiſsi Patris ex deſiderio pius, vt fit, in animo tuo recrudeſcet dolor: hæc apud te quæſo fac reputes fili. Senatus Populuſque Romanus communiter extulit Patrem meum, luctu tanto, mœrore tanto, quaſi parentem, non Ciuem efferret. Meum Patrem extulit. S. P. Q. R. & ne quando publica memoria tam egregiæ pietatis interire poſſet: publicum in æde funus: publicum in arce monumentū Patri meo decreuit S. P. Q. R. O Patriæ ſingularem beneuolentiam erga Patrem meum. O mortui Patris mei me-

mo-

moriam, optimorum beneficio ciuium immortalem. O grauiſsimi Senatus incredibilem humanitatem. Moriar: niſi beneuolentiſsimis Ciuibus virtutem Patris imitatione mea reddam. Interim ſi ſolatium quæro: paratum habeo lenimentum doloris in Patriæ publico funere: ſi laudis incitamentum: habeo viuam Patris memoriam in publico ciuium monumento. Hæc tecum ipſe reputabis. Cæterum nunquam ego tibi cõmemorauerim iacturam rei familiaris: quam nemò Delphiniorum ſibi ne tacitò quidem ſuggeſſerit: nec quantum ex ampliſſimo patrimonio tuo Patris in milites, in hoſpites, in amicos, in egentes, in ſupplices heroica liberalitate deceſſerit. Illud potius recordaberis; ex illa deſpicientia diuitiarum quantus veræ gloriæ cumulus ad hæreditatem cæteræ laudis acceſſerit. Flaminio Patri, non pecuniæ ſed gloriæ cupiditas in quæſtu fuit. Nunquam magnus ille animus militiã occaſionem auaritiæ putauit. Inflammatus reipublicæ ſtudio, pecuniæ videlicet parceret: qui non parceret ſanguini? Itaque bellicoſiſſimus Pater neceſſitatibus bellorum addictus, vt haberet vnde militis fidem obſtrictam ſibi conuerteret ad reipublicæ defenſionem: tibi parcendum non fuit: gloriæ ſeruiendum fuit. Et quoniam à militaribus rapinis ipſius abſtinentia ſingularis: ab ærarijs Principum nimis attenta parſimonia cæterorum non eam quam ingens eius animus caperet: ſed quam temporum neceſsitas iuberet materiam gloriæ præbere videbantur: maiorum tuorum bene parta ſuæ laudis inſtrumenta putauit: quo munificentiæ ſplendore dignitatem Romani nominis, & perſonam eximij Ductoris egregiè ſuſtineret. Nunc attenuatum patrimonium filiô reliquit pater: ampliſſimam hæredi ſui generis hæreditatem ratus, incolumita-

mitatem Reipublicæ: patriæ dignitatem: beneuolentiã
Ciuium: Exemplum Patris. Qui conſtituiſſet in bene-
ficẽtiæ profuſione vectigal: excluſis auaritiæ ſordibus,
auidior amplificandæ tibi gloriæ, quam hæreditatis
fuit. Te verò Flamini moderatiſsimè Ciuis, fortiſsi-
meque bellator. ſi mentem tuam, vt ſpes eſt, Cæleſtiũ
ordinibus illatam implorare fas eſt: quadecunq. Cæli
parte nos aſpicis: honorem tui corporis, Ciuium tuo-
rum beneuolentiam, filij tui ſolitudinem meminiſſe
par eſt. Filio tuum animum inſpira Pater. Indolem tuæ
mentis amplexus redde nobis in hærede Filio dignita-
tem Patris: redde Patriæ virtutem tuam. Illam, illam
redde mentem quamuis magnæ molis capacem: illam
veræ gloriæ cupiditatem: illam ingenij vim: illam ani-
mi moderationem: illam vtriuſque temporis neceſsi-
tatibus reſponſuram fidem: illam demum mẽtem tuã,
Reipublicæ conſulentem. Alio meliore ſolatio noſtrũ
tui deſiderium lenire: Ciuium hunc honorem alio po-
tiore beneficio remunerari non potes: quam ſi tuam
indolem tui Ciues in ſuperſtitis Filij ſimilitudine re-
miniſcantur. Vos autem ſacrorum Antiſtites: vos ho-
minum interpretes ad Deum: quibus ea muneris au-
ctoritas eſt collata diuinitus: vt animos mortuorum
veſtris allegationibus ac Sacrificijs expiatos eripere
flammis, & ad Cælũ euehere poſsitis: & ſi Flaminius
Delphinius veſtri cum primis ordinis obſeruãtiſſimus
Aemiliæ modo præfectus: & Ferrarienſium Equitum
Magiſter Ferrariæ decedens è vita mortalitatis curri-
culum glorioſiſsimè peractum religioſiſsimè conclu-
ſit: ita ijs, quas commemorauimus virtutibus ſtipa-
tus: adeo poſtremis munitus præſidijs Chriſtianorum
ſacrorum: eo ſenſu pietatis, ea fiducia diuinæ clemen-
tiæ fretus: vt ſperare poſsimus egregium eius animum

omni-

omnibus iam humanæ corruptelæ perfunctum laboribus, maculiſque deterſis, hominum ſuffragijs ad capeſſendum Cæleſtium ordinem non indigere: tamen, quia ſpes hæc; non certa cognitio eſt: & quia mortalibus incerta plerunque conditio mortuorum apud ſuperſtites certum officium debitæ pietatis excludere non debet: ite: Flaminio moderatiſsimo Ciui, fortiſsimo Ductori Chriſtiana iuſta perſoluite. Funebris ſupplicationis inſtituta ſacra repetamus: quibus illi, vel aditum ſalutis expedire licet ad Cælum: vel in Cælo ſummam iam certæ felicitatis augere lucis aduentitiæ vel mercede, vel cumulo. Sentiat à nobis, quam Romani nobiliſsimi Viri nunquam degener animus, ſentire poteſt, in ſupremis ſui corporis opem auitæ religionis ſuæ. Cuius ille Sanctiſsimo quaſi gremio ſuſceptus venerationem optimæ nutricis cum lacte ſuxit: numen caſto pectore complexus eſt: nomen largo ſanguine vindicauit. Nefas eſt illi pia Religionis ſuffragatione non adeſſe, quà licet: qui propugnationem eius laborioſam, & cruentam ſibi depopoſcit: quā nobis fortium armis circūdatis in litterarum, & Sanctitatis otio collocati doctam, ac quietam eſſe maluimus. Equidem Clariſſimi viri memoriæ vocem hanc libentiſsime dependi: quæ mihi quantacunque demum eſt, in Romana libertate compoſito, vobiſcum ope bellatricis huius dexteræ per ſtudia ſecuræ pacis, ac Religionis adoleuit. DIXI.

FINIS.